

POLSKA GEOTERMALNA ASOCJACJA

POLISH GEOTHERMAL ASSOCIATION

30-059 Kraków, Al. Mickiewicza 30 paw B3, pok. 206, POLAND

Tel. +48 12 6173413, Fax. +48 12 6173113, e-mail: zimny@imir.agh.edu.pl

NIEWIEDZA SPOŁECZEŃSTWA RODZI SZEJKÓW W POLSCE.

Wprowadzenie

W poniedziałek 28 lipca 2003 roku „Rzeczpospolita” na pierwszej stronie opublikowała artykuł pt. „Szejkowe z lewicy”.

W artykule tym podano, że pod Puszcą Notecką znajduje się od 100 do 150 mln ton ropy naftowej i że złoża znajdują się na głębokości ponad 3000 m, a wydobyć na cele produkcyjne będzie można od 30 do 50 mln ton. Podano też informację, że w 2005 roku planowane jest wydobycie ropy z nadnoteckich złóż. Koszty przygotowania eksploatacji oceniono na 100 mln dolarów, oraz że koszty powinny się zwrócić w ciągu 4–6 lat. Wynika z tego, że rocznie ze sprzedaż ropy powinno się uzyskać około 20 mln dolarów.

Podano również nazwiska osób inicjujących wydzielenie z Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa (PGNiG) spółki pod nazwą Polskie Górnictwo mającej prowadzić eksploatację złóż ropy i gazu ziemnego w Polsce.

Podano też informację, że oprócz tej spółki powstają: spółka odpowiedzialna za przesył gazu i ropy oraz spółka odpowiedzialna za poszukiwania złóż ropy i gazu.

Nie poinformowano tylko Czytelników, kto będzie finansował poszukiwania nowych złóż wymagające ogromnych nakładów na badania geofizyczne i wykonywanie głębokich otworów poszukiwawczo-wydobywczych.

Artykuł wywołał duży odzew w środkach masowego przekazu a także w Parlamencie. W dyskusji zajęto się głównie kandydatami na szefów Spółek oraz na sposobie ich powoływania oraz tworzeniem nowych Spółek eksploatacji ropy i gazu poza PGNiG. Pomysły te uznane zostały za skandaliczne i naganne. Jako kolejny przykład klasycznego „skoku na kasę”.

Ocena zasobów ropy i gazu

Jako specjaliści zajmujący się problematyką wykorzystania zasobów przyrodniczych dla celów energetycznych (a jeden z nas również problematyką prognoz poszukiwawczych już od 1955 roku), pragniemy poinformować czytelników o tym, że problem wykorzystania zasobnych złóż ropy i gazu w Puszczy Nadnoteckiej nie jest sprawą nową. Jest on rezultatem wieloletnich badań uwieńczonych odkryciem pierwszego złoża ropy naftowej w Rybakach w 1961 roku. W latach późniejszych odkryto kolejne złoża ropy naftowej w cechsztyńskim

POLSKA GEOTERMALNA ASOCJACJA

POLISH GEOTHERMAL ASSOCIATION

30-059 Kraków, Al. Mickiewicza 30 paw B3, pok. 206, POLAND

Tel. +48 12 6173413, Fax. +48 12 6173113, e-mail: zimny@imir.agh.edu.pl

dolomicie głównym w: Połęcku, Pomorsku, Maszewie, a w ostatnich latach duże złoża ropy pod nazwą Barnówko–Mostno–Buszewo (BMB).

W miarę rozwoju badań geologicznych dokonywane były dla Przedsudecia i innych obszarów Polski oceny prognoz zasobowych ropy i gazu.

Pierwszej oceny prognoz dokonano w 1961 roku i wówczas oszacowano perspektywę odkrycia ropy naftowej na 814,8 mln ton, a gazu ziemnego na 312,9 mld m³.

Według drugiej oceny, wykonanej w 1964 roku, zasoby geologiczne ropy naftowej oszacowano na 1185,8 mln ton, a gazu na 465,4 mld m³.

Trzeciej oceny dokonano w 1968 roku, po odkryciu pierwszych bogatych złóż gazu ziemnego, w czerwonym spągowcu w rejonie Ostrowa Wielkopolskiego. Przy przyjęciu zasobów prognostycznych ropy naftowej na tym samym poziomie co w 1964 roku, - uzyskano wynik wskazujący na istnienie w Polsce 2355 mln ton zasobów geologicznych węglowodorów, z tego 1564 mln ton zasobów prognostycznych, wydobywalnych.

W 1969 roku dokonano oceny prognostycznych zasobów ropy naftowej. W wyniku tej oceny zasoby prognostyczne ropy naftowej zmniejszono z 1185,8 mln ton do 725,3 mln ton, a zasoby wydobywalne z 395,1 mln ton do 365 mln ton.

Wymienione wyżej oceny zasobów wykonywane były z udziałem jednego z autorów niniejszego artykułu przez zespoły specjalistów z różnych ośrodków naukowo-badawczych w Polsce. W czasie tych ocen ilość wierconych metrów poszukiwawczych wzrastała do około 500 km/rok, a w ślad za wzrostem metrażu wzrastało wydobycie węglowodorów (ropy i gazu) łącznie do około 8 mln ton, w tym gazu 8 mld m³ rocznie. Był to rok 1978.

Niezależnie od ocen prowadzonych przez zespoły naukowe, w latach 1972 do 1984 w Ministerstwie Górnictwa i Energetyki, wówczas niechętnym w wydatkowaniu środków finansowych na poszukiwania węglowodorów, wykonano oceny prognoz znacznie zaniżające możliwości zasobowe Polski.

W roku 1985 na zlecenie Komitetu Badań Naukowych wykonano kolejną ocenę, która wykazała duże perspektywy poszukiwania złóż w megakompleksach: dolnopaleozoicznym, dewońsko-karbońskim, permskim (podsolnym), cechsztyńskim, triasowym, jurajskim, kredowym, mioceńskim na Przedkarpaciu, kredowo-trzeciorzędowym w Karpatach.

Mimo tej optymistycznej oceny, decyzją administracyjną Ministerstwa Górnictwa stopniowo ograniczano metraż poszukiwań i wierceń - prowadząc rozmowy z kontrahentami

POLSKA GEOTERMALNA ASOCJACJA

POLISH GEOTHERMAL ASSOCIATION

30-059 Kraków, Al. Mickiewicza 30 paw B3, pok. 206, POLAND

Tel. +48 12 6173413, Fax. +48 12 6173113, e-mail: zimny@imir.agh.edu.pl

zagranicznymi, które doprowadziły do zawarcia kontraktu stulecia na dostawę gazu z Rosji. Wydobyte krajowej ropy spadało do około 200 tys. ton rocznie.

W latach 90. zdecydowano o sprzedaży licencji na poszukiwania w Polsce ropy i gazu przez różne firmy naftowe. Firmy te wykupiły dużą ilość działek licencyjnych, ale zainwestowały niewielkie środki w poszukiwanie złóż ropy.

Dla Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa pozostawiono działki poszukiwawcze głównie w rejonach po udokumentowanej wcześniej obecności ropy lub gazu. Do takich rejonów należała też Puszcza Nadnotecka.

Rzeczywistość prawna.

W latach 1992–1994 prowadzono prace nad zmianą ustaw: Prawo Geologiczne i Prawo Górnicze oraz nad przygotowaniem nowej Konstytucji. Obie ustawy połączono w jedną, a w Konstytucji Polski, mimo apelu specjalistów i wielu środowisk, nie określono, kto jest właścicielem zasobów kopalin w Polsce. Jedynie mocą ustawy o Skarbie Państwa, Skarb ten uczyniono właścicielem wszystkich kopalin, co umożliwiło i umożliwi nadal wydawanie jednoosobowych decyzji o sposobie wykorzystania narodowych bogactw mineralnych Polski.

W 1992 roku i w latach następnych, w związku z opracowywaniem ustaw i nowej Konstytucji, autorzy sformułowali następujące tezy, które są aktualne do dziś:

- **Za racjonalną i nowoczesną można uznać tylko taką gospodarkę narodową, która swoje cele – polegające na zaspokojeniu coraz to nowych potrzeb kulturalnych i cywilizacyjnych Narodu – osiąga w pełnej zgodzie z przyrodą.**
- Rozsądek w eksploatacji i wykorzystywaniu zasobów mineralnych powinien polegać na tym, **aby w pogoni za łatwym zyskiem nie wybierać ze złóż tylko najlepszych „kęsów”**, ale aby gospodarować nimi w sposób oszczędny i racjonalny niepowodujący szkodliwych zmian w środowisku. Takie podejście do gospodarki surowcami mineralnymi, a w szczególności surowcami energetycznymi, jest wymuszane w sposób coraz bardziej bezwzględny przez trudną sytuację społeczno-polityczną świata spowodowaną nierównomiernym rozwojem cywilizacyjnym poszczególnych regionów, nieproporcjonalnym do potrzeb rozmieszczeniem zasobów naturalnych, szybkim wzrostem zapotrzebowania na energię i ograniczonością zasobów.
- Dokonane w Polsce do dziś odkrycia bogatych złóż: węgla kamiennego i brunatnego, miedzi i siarki, cynku i ołowiu, gazu ziemnego i innych surowców mineralnych stały się

Stowarzyszenie wpisane pod numerem KRS: 0000071056

Nr konta: BOŚ 46 1540 1115 2044 6070 5574 0001

NIP 677-17-11-239, REGON: 350833720

POLSKA GEOTERMALNA ASOCJACJA

POLISH GEOTHERMAL ASSOCIATION

30-059 Kraków, Al. Mickiewicza 30 paw B3, pok. 206, POLAND

Tel. +48 12 6173413, Fax. +48 12 6173113, e-mail: zimny@imir.agh.edu.pl

podstawą rozwoju przemysłu wydobywczego i **przyczyniły się do przekonania o wyjątkowej zasobności naszego kraju w surowce mineralne.**

- To przekonanie o dużej obfitości zasobów surowców mineralnych w Polsce przyczyniło się do dość swobodnego i niefrasobliwego nimi gospodarowania. W okresie tzw. gospodarki centralnie sterowanej, eksportowano surowce mineralne bez ich przetwarzania na bardziej opłacalne produkty. Nie stosowano właściwych reżimów oszczędnościowych w projektowaniu zakładów przemysłowych. **W wyniku tego przemysł nasz stał się bardzo surowco- i energochłonny.** Wydobycie surowców mineralnych z reguły dostosowywano do życzeń przemysłu a nie do możliwości przyrodniczych.
- Bezpłatne przekazywanie przemysłowi wydobywczemu udokumentowanych przez Państwową Służbę Geologiczną zasobów surowców mineralnych, spowodowało i nad powoduje korzystne **warunki do robienia nieczystych interesów przez firmy eksploatacyjne.**
- W wyniku udokumentowania znacznych zasobów gazu ziemnego zbudowano w okresie powojennym w Polsce nową sieć gazowniczą zaopatrującą około 7 mln odbiorców. **Wielkość energii dostarczanej przez sieć gazociągów odpowiada w przybliżeniu wielkości energii przesyłanej przez sieci elektroenergetyczne.**
- Łatwy dostęp do krajowych źródeł węgla kamiennego i brunatnego, przyczynił się do transportowania na duże odległości olbrzymich mas surowców mineralnych i ich produktów, powodując dodatkowe **zanieczyszczenie atmosfery, wód i gleby.**
- W obecnej sytuacji szczególnego znaczenia nabierają kopaliny płynne: gaz ziemny, ropa naftowa i wody geotermalne. Szczególną cechą złóż tych kopaliny jest fakt, że przybierają one zawsze kształty zbiorników, w których występują, ulegają ciągłemu przemieszczaniu w zależności od zmian położenia zbiornika i są wzajemnie od siebie współzależne. **Zaletą złóż kopaliny płynnych jest to, że wydostają się one na powierzchnię przez otwory wiertnicze, przez co ich koszty wydobycia są znacznie niższe niż przy wydobyciu kopaliny stałych.**
- Gaz, ropa i wody geotermalne na terenie Polski występują w utworach: miocenu Przedgórze Karpat, trzeciorzędowo-kredowych Karpat oraz w utworach: kredy, jury, triasu, permu, karbonu, dewonu i dolnego paleozoiku na Niżu Polskim.
- **Zasoby energii cieplnej zawarte w jeszcze niedostępnych kopaliny płynnych Polski szacuje się na około 27–32 mld tpu, z czego około 10% znajduje się w złożach**

Stowarzyszenie wpisane pod numerem KRS: 0000071056

Nr konta: BOŚ 46 1540 1115 2044 6070 5574 0001

NIP 677-17-11-239, REGON: 350833720

POLSKA GEOTERMALNA ASOCJACJA

POLISH GEOTHERMAL ASSOCIATION

30-059 Kraków, Al. Mickiewicza 30 paw B3, pok. 206, POLAND

Tel. +48 12 6173413, Fax. +48 12 6173113, e-mail: zimny@imir.agh.edu.pl

węglowodorów (gaz ziemny, ropa naftowa), a **blisko 90% w złożach wód geotermalnych.**

- Opłaty za eksploatację kopalni, według aktualnie obowiązującego prawa geologicznego i górniczego, pobierane są od wartości wydobywanej kopaliny i nie mogą być wyższe od 10% ich wartości podczas, gdy w krajach zachodnich i Bliskiego Wschodu wynoszą one 12–82%.
- **Wartość tych zasobów, po ich udostępnieniu i wydobyciu, licząc po aktualnie obowiązujących cenach światowych, szacuje się na przeszło 3 biliony dolarów.**
- Prawna ochrona tej wartości i pozyskanie dla potrzeb społeczeństwa polskiego, przynajmniej jej części, powinna być jednym z głównych zadań polskiego Parlamentu i Rządu. **Instytucje te powinny chronić, aby te bogactwa nie przeszły w ręce różnorodnych „szejków” i kombinatorów, a pozostały we władaniu całego Narodu i lokalnych władz (gminy).**

Prof. Julian Sokołowski

Prof. Jacek Zimny

Stowarzyszenie wpisane pod numerem KRS: 0000071056

Nr konta: BOŚ 46 1540 1115 2044 6070 5574 0001

NIP 677-17-11-239, REGON: 350833720